

Pilārs III – informācijas atklāšana 2016. gads

Risku vadība

Risku pārvaldīšana ir viens no Bankas stratēģiskajiem uzdevumiem. Bankas risku pārvaldīšanai ir izstrādāta Bankas risku pārvaldīšanas stratēģija, kas paredz sekojošo risku pārvaldīšanu:

Kredītrisks un atlikušais risks

Kavēts aizdevums – aizdevums, kura atmaksu Klients neveic noteiktajā termiņā un kārtībā, par ko Banka un Klients vienojušies savstarpēji noslēgtajā līgumā (-os).

Vērtības samazināšanās zaudējumi kvalitātes pasliktināšanās dēļ:

Objektīvi pierādījumi tam, ka notikusi aizdevuma vai aizdevumu grupas vērtības samazināšanās zaudējumi kvalitātes pasliktināšanās dēļ, ietver tādu pārbaudāma veida informāciju, kas nonāk Bankas uzmanības lokā attiecībā uz šādiem zaudējumu gadījumiem:

- aizņēmēja būtiskas finansiālas grūtības;
- līguma nosacījumu neievērošana, t.i., aizdevuma pamatsummas vai procentu maksājumu kavējumi;
- aizņēmējam piešķirtie atvieglojumi (*concession*) tādu ekonomisku vai juridisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar aizņēmēja finansiālām grūtībām, ko citā gadījumā Banka nebūtu piešķīrusi (t.i., Banka ir veikusi aizdevuma pārstrukturēšanu);
- samērā liela iespēja, ka aizņēmējs sāks bankrota procedūru vai cita veida finansiālu reorganizāciju (*financial reorganization*);
- aktīvā tirgus zaudēšana attiecīgā finanšu aktīva emitenta finansiālo grūtību dēļ;
- piešķirto aizdevuma līdzekļu neizmantošana kredītlīgumā noteiktajiem mērķiem;
- kreditētā projekta realizācijas priekšnosacījumu neiestāšanās;
- ar aizņēmēju saistītās personas saistību, kas ietekmē aizņēmēja spēju pildīt kredītsaistības pret Banku, nepildīšana;
- nodrošinājuma vērtības samazināšanās gadījumos, kad aizdevuma atmaksa ir tieši atkarīga no nodrošinājuma vērtības. (SGS 39.60)

Kredītrisks ir zaudējumu rašanās risks gadījumā, ja bankas aizņēmējs (parādnieks, debitors) vai darījuma partneris nespēs vai atteiksies pildīt saistības pret banku atbilstoši līguma noteikumiem. Kredītrisks sastopams bankas operācijās, kuras bankai izveido prasības pret otru personu un kuras tiek atspoguļotas bankas bilancē un ārpusbilancē.

Atlikušais risks ir risks, ka bankas lietotās kredītriska mazināšanas metodes izrādās mazāk efektīvas nekā paredzēts.

Bankas principi kredītriska novērtēšanā, uzraudzībā un pieņemšanā ir aprakstīti un apstiprināti ar Kredītpolitiku, Darījuma partnera politiku un Investīciju politiku.

Banka iedala un kontrolē savu kredītrisku, nosakot dažāda veida un griezuma limitus: limitus pieņemamajam riskam katram aizņēmējam, saistītu aizņēmēju grupām, ģeogrāfiskajiem reģioniem, uzņēmējdarbību nozarēm, nodrošinājumu veidiem un apmēriem, valūtām, termiņiem un starptautisko aģentūru piešķirtiem reitingiem.

Kredītrisks tiek regulāri uzraudzīts arī individuāli katram aizņēmējam, novērtējot aizņēmēju spēju atmaksāt pamatsummu un procentu daļu, kā arī nepieciešamības gadījumos, mainot noteiktos limitus.

Bankas pakļaušana kredītriskam tiek arī uzraudzīta un mazināta, nodrošinot kredītiem atbilstošu ķīlu un garantiju reģistrēšanu Bankas vārdā. Šo garantiju un ķīlu patiesās vērtības tiek regulāri pārskatītas.

Nodrošinājums ir īpašums vai tiesības, kas var kalpot kā alternatīvais Aizdevuma atmaksas avots gadījumā, ja Klients neizpilda savas saistības.

Kā nodrošinājumu Banka pieņem aktīvus, kuri atbilst visiem šādiem kritērijiem:

- ir neatkarīgu novērtētāju ķīlas novērtējumā noteiktā aktīvu tirgus vērtība un tās izmaiņas ir prognozējamas aizdevuma līguma termiņā. Vērā tiek ņemta aktīvu tirgus vērtība un ātrā piespiedu realizācijas vērtība;
- aktīvi ir likvidi, tas ir, tos var realizēt samērā īsā termiņā par cenu, kura ir tuva ātrai piespiedu realizācijas vērtībai (vai tirgus vērtībai);
- pastāv juridiskā un faktiskā iespēja šos aktīvus kontrolēt, lai nepieļautu aizņēmēja vai aktīvu īpašnieka ļaunprātīgu rīcību;
- Bankas tiesībām uz šiem aktīviem ir juridiskā priekšrocība attiecībā pret citiem aktīvu īpašnieka kreditoriem (vai tām kreditoru tiesībām, kas ir privilēģētākā stāvoklī attiecībā pret Bankas tiesībām, kopsummā par nenozīmīgu summu salīdzinājumā ar nodrošinājuma vērtību), kā izņēmumu pieļaujot Bankas Mātes bankas juridisko priekšrocību.

Tikai noteikti aktīvu veidi tiek akceptēti kā nodrošinājums, un katram nodrošinājuma veidam tiek noteikti limiti attiecībā uz maksimāli pieļaujamo aizdevuma summu pret šo nodrošinājumu. Nodrošinājuma veidi, kas visbiežāk tiek pieņemti:

- Termiņnoguldījums Bankā
- Nekustamais īpašums
- Rūpnieciska rakstura ražošanas objekts
- Zeme (atkarībā no ģeogrāfiskā novietojuma, izmantošanas, komunikācijām, kadastrālās vērtības u.c.)
- Nelietotas vieglās automašīnas
- Nelietotas kravas automašīnas, traktortehnika
- Lietotas vieglās automašīnas, kas nav vecākas par 7 gadiem un kravas automašīnas, kas nav vecākas par 9 gadiem, traktortehnika, kas nav vecāka par 5 gadiem
- Citas automašīnas un traktortehnika
- Kuģi
- Krājumi (preces muitas noliktavā vai citādi kontrolētas un preces to īpašnieka noliktavā)
- Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas
- Citi uzņēmuma pamatlīdzekļi
- Debitoru parādi (kā lietu kopība)
- Vērtspapīri, kapitāla daļas, vekseli
- Galvojumi

Nekustamajam īpašumam vērtību nosaka pēc neatkarīgu ekspertu atzinuma, un korigējot šo novērtējumu, balstoties uz Bankas pieredzi un normatīvajiem dokumentiem.

Krājumiem (preces muitas noliktavā vai citādi kontrolētām) un krājumiem (preces to īpašnieka noliktavā) par tirgus vērtību uzskata publiski pieejamu cenu, kuru veidošanas mehānisms Bankai ir saprotams un pieņemams.

Tehnoloģisko iekārtu un mašīnu tirgus vērtība tiek noteikta pēc iekārtu bilances atlikušās vērtības, ja Klienta pielietojamās pamatlīdzekļu uzskaites metodes atbilst vispārpieņemtajai praksei, pēc iespējas saņemot arī ekspertu atzinumu. Ja pamatlīdzekļa atlikusī vērtība ir liela, tiek pārbaudītas tās iegādes vērtību apliecinājošie dokumenti.

Nodrošinājums – kustamie un nekustamie objekti, tiek novērtēti Bankas noteiktajās vērtēšanas kompānijās, izņemot gadījumus kad Bankas Valde ir pilnvarojusi kompetentu darbinieku veikt vērtēšanu.

Jebkurš nodrošinājums, izņemot zemi, vērtspapīrus, debitoru parādus un citus nemateriālos aktīvus, jāapdrošina Bankas labā uz aizdevuma līguma termiņu.

Lai efektīvi pārvaldītu kredītrisku un novērtētu Bankas darbības rezultātus, Banka veic regulāru aktīvu (t.sk., aizdevumu) un ārpusbilances saistību novērtēšanu un klasifikāciju. Klasifikācija ir aizdevumu novērtējums, saskaņā ar kuru aizdevumi tiek klasificēti kā standarta, uzraugāmie, zemstandarta, šaubīgie un zaudētie. Novērtēšanas galvenie kritēriji ir Klienta (aizņēmēja) nākotnes naudas plūsma, kas ir diskontēta, un kredītspēja – spēja un griba pildīt saistības atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem un nosacījumiem.

Par problemātiskiem aizdevumiem atzīstami tie, kuru neatmaksāšanas risks ir ievērojami palielinājies, salīdzinot ar to risku, kas bija akceptēts, aizdevuma iesniegšanas brīdī. Par problemātiska aizdevuma pazīmēm tiek uzskatītas sekojošas pazīmes:

- būtisks (20 darba dienas un vairāk) maksājumu nokavējums
- citu aizdevuma līguma nosacījumu un noteikumu neizpilde
- Klienta finansiālā stāvokļa pasliktināšanās, par ko liecina viņa iesniegtie pārskati vai cita informācija
- pret Klientu cits kreditors ir iesniedzis prasību tiesā vai saņemts Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījums par naudas norakstīšanu no norēķinu konta
- ievērojami samazinājusies aizdevuma nodrošinājuma vērtība.

Riska darījumu un kavēto riska darījumu un izveidoto uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem būtisko nozaru griezumā, tūkst. EUR

Riska darījumi sadalījumā pa nozarēm	31.12.2015		31.12.2016		Vidējais apmērs 2016.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Mežsaimniecība, lauksaimniecība	1 825	518	5 555	45	3 690	282
Ražošana, pārstrādes rūpniecība	9 515	564	9 208	662	9 362	613
Tirdzniecība	30 558	10 301	29 146	10 756	29 852	10 529
Transports	17 563	3 806	38 455	1 987	28 009	2 897
Finanšu pakalpojumi	5 297	2 684	4 343	3 168	4 820	2 926
Operācijas ar nekustāmo īpašumu	23 478	7 615	24 150	8 403	23 814	8 009
Būvniecība	6 584	4 470	6 547	4 595	6 566	4 533
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	1 595	1 595	3 259	1 387	2 427	1 491
Citi pakalpojumi	2 364	0	709	0	1 537	0
Fiziskās personas	3 617	3 020	12 230	3 054	7 924	3 037
Kopā riska darījumu apmērs	102 396	34 573	133 598	34 052	117 997	34 313

	31.12.2015		31.12.2016		Vidējais apmērs 2016.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Kavētie (>90 dienas) riska darījumi sadalījumā pa nozarēm						
Mežsaimniecība, lauksaimniecība	1 050	518			525	259
Ražošana, pārstrādes rūpniecība	1 567	564	1 434	662	1 501	613
Tirdzniecība	2 793	2 774	1 963	1 964	2 378	2 369
Transports	7 100	2 141	3 343	1 987	5 222	2 064
Finanšu pakalpojumi	0	0	0	0	0	0
Operācijas ar nekustāmo īpašumu	12 175	5 677	11 133	6 159	11 654	5 918
Būvniecība	5 338	4 470	5 476	4 595	5 407	4 533
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	1 595	1 595	1 386	1 387	1 491	1 491
Fiziskās personas, OV	1 942	1 942	1 939	1 940	1 941	1 941
Kopā riska darījumu apmērs	33 559	19 681	26 674	18 690	30 117	19 186

Riska darījumu un kavēto riska darījumu un izveidoto uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem, ņemot vērā riska pārņemšanu, tūkst. EUR

	31.12.2015		31.12.2016		Vidējais apmērs 2016.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Riska darījumi sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem*, EUR						
Bulgārija	753	27			377	14
Ķīna	122	0	205	0	164	0
Vācija	542	372	373	373	458	373
Gruzija	0	0	0	0	0	0
Latvija	62 122	13 497	59 957	16 095	61 040	14 796
Monako	0	0	24	0	12	0
Krievija	6	0	38 537	0	19 272	0
Ukraina	38 203	20 676	33 203	17 585	35 703	19 131
ASV	648	0	765		707	0
Honkonga (Sjangana)			535			
Turkmenistāna			2			
Izraēla			2			
Citas	0	0	1		1	0
Kopā riska darījumu apmērs	102 396	34 573	133 598	34 052	117 997	34 313

	31.12.2015		31.12.2016		Vidējais apmērs 2016.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Kavētie (>90 dienas) riska darījumi sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem*, EUR						
Vācija	372	372	372	372	372	372
Latvija	22 917	11 403	21 098	13651	22 008	12 527
Ukraina	10 270	7 905	5 204	4667	7 737	6 286
Kopā riska darījumu apmērs	33 559	19 681	26 674	18 690	30 117	19 186

Operacionālais risks

Operacionālais risks ir iespēja ciest zaudējumus neadekvātu vai neveiksmīgu Bankas iekšējo procesu norises rezultātā, cilvēku un sistēmas darbības, vai arī ārējo apstākļu ietekmes dēļ. Ar operacionālo risku saprot risku, kad var samazināties Bankas ienākumi/rasties papildus izdevumi (un rezultātā samazināties pašu kapitāla apmērs) kļūdu darījumos ar Klientiem/darījumu partneriem, informācijas apstrādē, neefektīvu lēmumu pieņemšanas, nepietiekamu cilvēkresursu, vai nepietiekamas ārējo apstākļu ietekmes plānošanas dēļ.

Operacionālā riska novērtēšanai tiek izmantota operacionālā riska pašnovērtēšana - process, kura gaitā Banka novērtē veiktās operācijas pret operacionālā riska veidiem, tiek identificētas Bankas stiprās un vājās puses operacionālā riska pārvaldīšanā.

Bankā tiek izveidota un uzturēta Operacionālā riska notikumu un zaudējumu datu bāze, kurā tiek savākti, apkopoti un klasificēti iekšējie dati par operacionālā riska notikumiem un saistītajiem zaudējumiem.

Operacionālā riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- operacionālā riska monitorings
- operacionālā riska kontrole un minimizācija
- iekšējo normatīvo dokumentu izstrādē, kas izslēdz/samazina operacionālā notikuma iespēju
- pienākumu dalīšanas principa ievērošanai
- iekšējo limitu izpildes kontrole
- noteiktas kārtības ievērošana IT un citu bankas resursu lietošanā
- darbinieku atbilstoša apmācība
- regulārā darījumu un kontu dokumentu pārbaude
- darbības nepārtrauktības nodrošināšana
- stress testēšana.

Tirgus risks

Bankas darbība ir pakļauta tirgus riskam, kas veidojas no ieguldījumiem procentu likmju un valūtas produktu pozīcijās. Visi šie produkti ir pakļauti kopējām un specifiskām tirgus svārstībām.

Banka kontrolē tirgus risku, diversificējot finanšu instrumentu portfeli, nosakot ierobežojumus dažādu veidu finanšu instrumentiem un veicot jūtīguma analīzi, kuri atspoguļo noteikto risku ietekmi uz Bankas aktīviem un pašu kapitālu.

Pozīcijas risks

Pozīcijas risks – iespēja ciest zaudējumus kāda parāda vērtspapīra vai kapitāla vērtspapīra pozīcijas pārvērtēšanas dēļ, mainoties attiecīgā vērtspapīra cenai. Pozīcijas risks izpaužas kā specifiskais un vispārējais risks:

- specifiskais risks – iespēja ciest zaudējumus, ja parāda vērtspapīra vai kapitāla vērtspapīra cena mainīsies tādu faktoru dēļ, kas ir saistīti ar vērtspapīra emitentu
- vispārējais risks – iespēja ciest zaudējumus, ja vērtspapīra cena mainīsies tādu faktoru dēļ, kas ir saistīti ar procentu likmju izmaiņām (parāda vērtspapīru gadījumā) vai ar plašām izmaiņām kapitāla tirgū (kapitāla vērtspapīru gadījumā), kuras nav saistītas ar kādu konkrētu vērtspapīru emitentu.

Pozīcijas riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- vērtspapīru portfeļa novērtēšana un analīze
- emitentu finansiālā stāvokļa analīze un monitorings
- iekšējo limitu noteikšana/diversifikācija (stop-loss, emitentiem, valstīm, reģioniem, termiņiem, kredītreitingu grupām, utml.)
- noteikto iekšējo limitu ievērošanas kontrole.

Procentu likmju risks

Procentu likmju risks raksturo tirgus likmju izmaiņu ietekmi uz Bankas finansiālo stāvokli. Ikdienā Bankas darbība ir saistīta ar procentu likmju risku, ko ietekmē ar procentu ieņēmumiem un izdevumiem saistīto aktīvu un saistību atmaksas termiņi vai procentu likmju pārskatīšanas datumi. Šo risku kontrolē Bankas aktīvu un pasīvu komiteja, nosakot procentu likmju saskaņošanas limitus un novērtējot procentu likmju risku, kuru Banka ir uzņēmusies.

Procentu likmju riska novērtēšanai tiek analizēta procentu likmju izmaiņu ietekme uz Bankas un ekonomisko vērtību, t.sk. procentu likmju riska novērtēšana no ienākumu perspektīvas un no procentu likmju riska novērtēšana no ekonomiskās vērtības perspektīvas. Procentu likmju riska novērtēšana tiek veikta reizi mēnesī. Bez tam, ne retāk kā 2 reizes gadā tiek veikta procentu likmju riska stresa testēšana.

Ikmēneša procentu likmju risku novērtēšanai visām pozīcijām tiek piemērotas procentu likmju izmaiņas +/- 100 bāzes punktu apmērā; procentu likmju riska stress testēšanai - +/-200 bāzes punktu apmērā. Aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu ar noteiktu termiņu sadalīšana termiņstruktūras grupās tiek veikta pamatojoties uz:

- īsāko termiņu no atlikušā atmaksas/izpildes/dzēšanas termiņa – finanšu instrumentiem ar fiksētu procentu likmi
- uz termiņu līdz nākamajam procentu likmju izmaiņas datumam, jeb procentu likmju pārcenošanas termiņam – finanšu instrumentiem ar peldošo procentu likmi.

Procentu likmju riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- procentu likmju riska jutīguma novērtēšana
- iekšējo limitu noteikšana (limits samazinājumam ekonomiskajā vērtībā un vērtspapīru portfeļa kopējai durācijai)
- noteikto iekšējo limitu ievērošanas kontrole
- procentu likmju stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze
- nepieciešamības gadījumā hedžēšanas operāciju veikšana.

Valūtu risks

Bankas darbība ir pakļauta tajā iesaistīto galveno valūtu kursu maiņas riskam, kas ietekmē gan Bankas finanšu rezultātu, gan naudas plūsmu. Banka kontrolē ārvalstu valūtu aktīvus un saistības, lai izvairītos no nesamērīga valūtu riska. Valde nosaka Bankas atvērto pozīciju limitus, kuri tiek uzraudzīti katru dienu. Latvijas likumdošana nosaka, ka kredītiestādes ārvalstu valūtu atklātā pozīcija katrā atsevišķā valūtā nedrīkst

pārsniegt 10% no kredītiestādes pašu kapitāla, bet kopējā ārvalstu valūtu atklātā pozīcija nedrīkst pārsniegt 20% no pašu kapitāla. 2016. gada laikā Bankai nav bijuši šo noteikto limitu pārkāpumi.

Bankas ārvalstu valūtu riska novērtēšana balstās uz šādiem pamatprincipiem:

- tiek novērtēts, kā mainās banku aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu vērtība valūtu kursu izmaiņu rezultātā
- kā mainās Bankas ienākumi/izdevumi ar valūtu kursu izmaiņām
- tiek veikta valūtas riska stress testēšana.

Valūtu riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- valūtu riska novērtēšana
- limitu un ierobežojumu noteikšana
- noteikto limitu ievērošanas kontrole
- valūtu riska stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze
- nepieciešamības gadījumā hedžēšanas operāciju veikšana.

Likviditātes risks

Banka ir pakļauta ikdienas riskam, ka tai būtu nepieciešams izmantot pieejamos naudas līdzekļus un īstermiņa likvidos aktīvus īstermiņa saistību izpildei. Aktīvu un pasīvu, kā arī ārpusbilances posteņu termiņu attiecība ir saistīta ar likviditātes risku un norāda, cik lielā apmērā būtu nepieciešami naudas līdzekļi, lai izpildītu esošās saistības.

Aktīvu un saistību termiņi un iespējas par pieņemamām izmaksām aizstāt procentus radošās saistības, kurām iestāties atmaksas termiņš, ir būtiskie faktori, lai noteiktu Bankas likviditāti un tās pakļautību izmaiņām procentu likmēs un valūtas kursos ietekmei.

Šāda aktīvu un saistību saskaņošana un saskaņotības kontrolēšana ir viens no būtiskākajiem Bankas ikdienas vadības uzdevumiem.

Likviditātes riska mērīšanā Banka izmanto šādas metodes:

- novērtē esošo un plānoto aktīvu, pasīvu un ārpusbilances saistību termiņstruktūru sadalījumā pa finanšu instrumentiem, dažādiem termiņa intervāliem kopā un katrā valūtā atsevišķi, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.i. valūtā, kuru īpatsvars Bankas aktīvos/pasīvos pārsniedz 5%) vai kurai ir nelikvids tirgus
- nosaka likviditātes rādītājus, kurus izmanto likviditātes riska analīzei un kontrolei
- nosaka iekšējos limitus
- aktīvu un pasīvu termiņstruktūras likviditātes neto pozīcijām latos un katrā ārvalstu valūtā, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.i. valūtā, kuru īpatsvars Bankas aktīvos/pasīvos pārsniedz 5%) vai kurai ir nelikvids tirgus
- noguldījumu koncentrācijai
- citiem likviditātes rādītājiem, kurus banka noteikusi likviditātes riska kontrolei
- veic stress testēšanu.

Izstrādājot likviditātes rādītāju aprēķināšanas kārtību un nosakot limitus, Banka ņem vērā darbības mērķus un pieļaujamo riska līmeni.

Banka nosaka un regulāri analizē agrīnās brīdināšanas rādītāju sistēmu, kas var palīdzēt identificēt bankas likviditātes pozīcijas ievainojamību un papildu finansējuma piesaistīšanas nepieciešamību.

Pamatojoties uz agrīnās brīdināšanas rādītāju datiem, banka identificē negatīvās tendences, kas ietekmē likviditāti, analizē tās un novērtē nepieciešamību veikt likviditātes risku mazinošus pasākumus.

Likviditātes riska pārvaldīšanas metodes (pamatelementi) ir sekojošas:

- likviditātes rādītāju normatīvu izpilde
- likviditāte neto pozīciju limitu noteikšana

- noguldījumu piesaistīšanas ierobežojumu noteikšana
- likviditātes noteikto limitu ievērošanas kontrole
- likviditātes stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze
- priekšlikumu izvirzīšana likviditātes problēmu risināšanai
- rādītāju kopumu likviditātes novērtēšanai izveide un monitorings
- pietiekamas likviditātes rezerves (*liquidity buffer*) pastāvīga uzturēšana, kas sedz pozitīvo starpību starp plānotajām izejošajām un ienākošajām naudas plūsmām termiņa intervālā līdz septiņām dienām un 30 dienām.

Atbilstoši FKTK prasībām, Banka uztur likvīdus aktīvus saistību izpildei pietiekamā apjomā.

Darījumu koncentrācijas risks

Darījumu koncentrācijas risks ir risks, kas rodas no darījumu koncentrācijas. Darījumu koncentrācijas riska ierobežošanai Banka nosaka limitus ieguldījumiem dažāda veida aktīvos, instrumentos un tirgos utml. Viens no būtiskiem darījumu koncentrācijas riskiem ir ģeogrāfisko reģionu riska koncentrācija (valsts risks).

Valsts risks

Valstu risks – valstu partnera risks – ir iespēja ciest zaudējumus, ja Bankas aktīvi ir izvietoti valstī, kuras ekonomisko un politisko faktoru izmaiņu rezultātā Bankai var rasties problēmas atgūt savus aktīvus paredzētajā laikā un apjomā. Partneru un emitentu saistību nepildīšanu cēloņi galvenokārt ir valūtas devalvācija, nelabvēlīgas izmaiņas likumdošanā, jaunu ierobežojumu un barjeru radīšana un citi, tai skaitā, "force majeure" faktori.

Valstu riska analīzei tiek izmantota starptautisko reitingu aģentūru informācija (t.sk. kredītreitingi, to dinamika), valstu ekonomiskie rādītāji un cita saistīta informācija.

Riska kontroles pamatelementi:

- iekšējo limitu noteikšana pa reģioniem, valstīm, un pa darījumu veidiem atsevišķās valstīs
- iekšējo limitu izpildes kontrole
- valstu riska analīze un monitorings
- iekšējo limitu pārskatīšana.

Aktīvu, pasīvu un ārpusbilances valsts risks attiecināms uz to valsti, kuru var uzskatīt par klienta uzņēmējdarbības veikšanas pamata valsti. Ja aizdevums ir izsniegts citas valsts rezidentam pret ķīlu, un šī ķīla fiziski atrodas citā valstī nekā juridiskās personas rezidences valsts, tad valsts risks tiek pārnests uz valsti, kur aizdevuma ķīla faktiski atrodas.

Kapitāla pietiekamība

Kapitāla pietiekamība atspoguļo tos Bankas kapitāla resursus, kas nepieciešami, lai nodrošinātos pret riskiem, kas saistīti ar aktīviem un ārpusbilances posteņiem.

Bankā tika izstrādāta Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa politika, kuras mērķis ir nodrošināt, lai Bankas pašu kapitāla apmērs, elementi un to īpatsvars ir pietiekams Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai.

Riskiem, kuriem ir noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības saskaņā ar Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumiem kapitāla prasība tiek aprēķināta izmantojot sekojošas pieejas vai metodes:

- kredītriska kapitāla prasības tiek aprēķinātas saskaņā ar standartizēto pieeju
- kredītriska mazināšanai tiek izmantota finanšu nodrošinājuma vienkāršā metode
- ārvalstu valūtas riska kapitāla prasības, parāda vērtspapīru un kapitāla vērtspapīru pozīcijas riska, norēķinu riska kapitāla prasības aprēķinām banka piemēro standartizēto pieeju

- parāda vērtspapīru vispārēja riska kapitāla prasību nosaka, lietojot termiņa metodi
- operacionālā riska minimālā kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar pamatrādītāja pieeju.

Darījumu riska pakāpes noteikšanai minimālo kapitāla prasību aprēķināšanai Banka izmanto FKTK atzītu ĀKNI (reitingu aģentūras) novērtējumus/reitingus. Katrai riska darījumu kategorijai, kurā tiek iedalīti Bankas riska darījumi, tiek nominētas ĀKNI. Ja Bankai nav darījumu, kas ietilpst kādā no riska darījumu kategorijām, tad šai kategorijai ĀKNI tiek nominētas tad, kad parādās šo kategoriju faktiskais riska darījums/i.

Risku darījumu kategorijām tiek nominēti šādas ĀKNI

<i>Riska darījumu kategorija</i>	<i>Nominēta/i ĀKNI</i>
Prasības pret centrālajām valdībām un centrālajām bankām (CV un CB)	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Prasības pret iestādēm, izņemot tādas, kurām pieejams īstermiņa reitings	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Prasības pret komercsabiedrībām, izņemot tādas, kurām pieejams īstermiņa reitings	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Kavētie riska darījumi	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Prasības pret iestādēm un komercsabiedrības ar īstermiņa reitingiem	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Citas prasības	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service

Banka izvērtē, vai minimālo kapitāla prasību ievērošana nodrošina, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visu augstāk minētiem riskiem saistīto iespējamo zaudējumu segšanai.

Citi būtiskie Bankas riski, kuriem nav noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības, bet kuriem Banka novērtē nepieciešamību aprēķināt kapitāla prasību ir sekojoši:

- procentu likmju risks
- likviditātes risks
- koncentrācijas risks
- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks
- pārējie riski (t.sk. darbības atbilstības risks, stratēģijas risks, reputācijas risks).

Papildus risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanai Banka nosaka kapitāla rezervi, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams iespējamo nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā. Kapitāla rezervi Banka nosaka vismaz 10 procentu apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Pietiekama kopējā nepieciešamā kapitāla apmēra nodrošināšanas metodes:

- kapitāla pietiekamības normatīva izpilde
- kapitāla pietiekamības normatīva izpildes analīze
- kapitāla pietiekamības mērķu līmeņa uzturēšana

- Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai nepieciešamā kopējā kapitāla apmēra noteikšana un plānošana
- visu būtisko risku novērtēšana un analīze
- stresa testu scenāriju izstrāde, stresa testu veikšana un iegūto rezultātu analīze
- kapitāla krīzes pārvarēšanas plāna izstrādāšana.

Aprēķinātais Bankas kapitāla pietiekamības rādītājs 2016. gada 31. decembrī bija 30.51% (2015. gada 31. decembrī 23.26%), kas pārsniedz Eiropas parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 575/2013 noteikto minimumu un kapitāla saglabāšanas rezerves minimuma summu (10,5%), ka pašu kapitāla attiecībai pret riska svērtajiem aktīviem un ārpusbilances posteņiem ir jābūt vismaz 8% un kapitāla saglabāšanas rezervei ir jābūt vismaz 2,5%. 2016. gada beigās Finanšu un kapitāla tirgus komisija pārrēķināja Bankai individuālo kapitāla prasību un noteica to 13.7% apmērā. Banka ievēro un pilda šo individuālo kapitāla prasību.

Kapitāla pietiekamības novērtējuma rezultātu apkopojums uz 31.12.2016

Risku segšanai nepieciešamais kapitāls tūkst.EUR

	Minimālās regulējošās kapitāla prasības	Bankas novērtējums par nepieciešamā kapitāla apmēru
Kredītrisks	12 865	12 865
Tirgus riski, t.sk.	1 246	1 246
Valūtas risks	200	200
Tirgojamie parāda instrumenti, akcijas	1 046	1 046
Operacionālais risks	2 238	2 238
Citi būtiskie Bankas riski, kuriem nav noteiktas regulējošās minimālās kapitāla prasības		10 040
Kapitāla rezerve		1 635
Kopā	16 349	29 895*

* Ņemot vērā FKTK individuālās kapitāla un II.pilāra prasības

Bankas rīcībā esošā kapitāla apmērs tūkst. EUR

Pašu kapitāls	Bankas kapitāla definīcija
62 361	62 361
Kapitāla iztrūkums/pārpalikums saskaņā ar bankas novērtējumu	32 466

Sekojošā tabulā var redzēt riska darījumu kategoriju vērtības pirms un pēc kredītriska mazināšanas, kā arī riska darījumu kopsummu, kas segta ar piemēroto nodrošinājumu (tūkst. EUR)

Kredītrisks: riska darījumu kategorijas	Riska darījumu pirms kredītriska mazināšanas piemērošanas	Nodrošinājums (vienkāršā metode)	Riska darījumu pēc kredītriska mazināšanas piemērošanas	Riska darījumu riska svērtā vērtība
Prasības pret centrālajām valdībām vai centrālajām bankām	147 837	0	147 837	0
0% riska pakāpe	147 837	0	147 837	0
Prasības pret iestādēm	66 986	0	66 986	14 520
20% riska pakāpe	63 248	0	63 248	12 650
50% riska pakāpe	3 739	0	3 739	1 870
Prasības pret komercsabiedrībām	140 347	27 142	140 200	99 350
0% riska pakāpe	0	0	26 992	0
20% riska pakāpe	0	0	3	0

100% riska pakāpe	111 994	4 951	107 043	92 214
150% riska pakāpe	28 353	22 191	6 162	7 136
Augsta riska darījumi	11 046	2 800	11 046	11 352
0% riska pakāpe	0	0	2 800	0
100% riska pakāpe	0	0	0	0
150% riska pakāpe	11 046	2 800	8 246	11 352
Kavētie riska darījumi	9105	0	9 004	9 132
0% riska pakāpe	0	0	0	0
100% riska pakāpe	8 850	0	8 749	8 749
150% riska pakāpe	255	0	255	383
Citas prasības	27 953	0	27 953	26 273
0% riska pakāpe	1 640	0	1 640	0
20% riska pakāpe	50	0	50	10
100% riska pakāpe	26 263	0	26 263	26 263
Kapitāla vērtspapīri	189	0	189	189
100% riska pakāpe	189	0	189	189
Kopā	403 463	29 942	403 215	160 816

Neto riska darījumu vidējais apjoms pārskata periodā ar iedalījumu dažādās riska darījumu kategorijās pēc kredītriska mazināšanas piemērošanas (tūkst. EUR)

Kredītrisks: riska darījumu kategorijas	Riska darījumu riska svērtā vērtība 2016.gadā	Vidējā riska darījumu riska svērtā vērtība 2016.gadā	Riska darījumu riska svērtā vērtība 2015.gadā	Vidējā riska darījumu riska svērtā vērtība 2015.gadā
Prasības pret centrālajām valdībām vai centrālajām bankām	0	0	0	0
0% riska pakāpe	0	0	0	0
Prasības pret iestādēm	14 520	13 967	19 334	33 938
20% riska pakāpe	12 650	11 708	17 941	29 778
50% riska pakāpe	1 870	2 259	0	0
100% riska pakāpe	0	0	1 393	4 160
Prasības pret komercsabiedrībām	99 350	90 565	74 069	92 192
0% riska pakāpe	0	0	0	0
20% riska pakāpe	0	1	2	2
100% riska pakāpe	92 214	80 379	65 148	80 873
150% riska pakāpe	7 136	10 185	8 919	11 317
Spekulatīvie riska darījumi	11 352	12 050	13 668	15 946
0% riska pakāpe	0	0	0	0
150% riska pakāpe	11 352	12 050	13 668	15 946
Kavētie riska darījumi	9 132	8 295	10 161	8 698
100% riska pakāpe	8 749	6 817	4 129	2 829
150% riska pakāpe	383	1 478	6 032	5 869
Kapitāla vērtspapīri	189	372	920	230
100% riska pakāpe	189	372	920	230
Citas prasības	26 273	23 581	19 137	19 576
0% riska pakāpe	0	0	0	0
20% riska pakāpe	10	78	0	28
100% riska pakāpe	26 263	23 503	19 137	19 548
Kopā	160 816	148 830	137 288	170 350

Sviras rādītājs

Sviras rādītāja aprēķins uz 31.12.2016:	tūkst. EUR
Vērtspapīru finansēšanas darījumu (VFD) riska darījums saskaņā ar KPR 220. pantu	
VFD riska darījums saskaņā ar KPR 222. pantu	
Atvasinātie instrumenti: tirgus vērtība	483
Atvasinātie instrumenti: palielinājums tirgus vērtības metode	1 048
Atvasinātie instrumenti: sākotnējās riska darījuma vērtības metode	0
Neizmantotās kredītiespējas, kuras jebkurā laikā bez nosacījumiem un paziņošanas var atcelt	0
Vidēja/zema riska ar tirdzniecību saistīti ārpusbilances posteņi	0
Vidēja riska ar tirdzniecību saistīti ārpusbilances posteņi un oficiāli atbalstīti ar eksporta finansējumu saistīti ārpusbilances posteņi	0
Pārējie ārpusbilances posteņi	10 044
Citi aktīvi	500 941
Pirmā līmeņa kapitāls - pilnībā ieviestā definīcija	35 429
Pirmā līmeņa kapitāls - pārejas definīcija	35 429
Pieskaitāmā summa saskaņā ar KPR 429. panta 4. punkta otro daļu	0
Pieskaitāmā summa saskaņā ar KPR 429. panta 4. punkta otro daļu — pārejas definīcija	0
Regulatīvās korekcijas — pirmā līmeņa kapitāls — pilnībā ieviestā definīcija; no kā	0
Regulatīvās korekcijas attiecībā uz pašu kredītrisku	0
Regulatīvās korekcijas — pirmā līmeņa kapitāls — pārejas definīcija	-525*
Sviras rādītājs, izmantojot pilnībā ieviesto pirmā līmeņa kapitāla definīciju %	6.92%
Sviras rādītājs, izmantojot pirmā līmeņa kapitāla pārejas definīciju %	6.92%

* nemateriālie aktīvi

Lai pārvaldītu sviras risku Bankā tika pārskatīta un papildināta Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa politika, kā arī stratēģiskās plānošanas process tiek veikts ņemot vērā sviras rādītāja prasības.

Salīdzinot ar 2015. gadu, 2016. gadā Bankas noguldījumu portfelis samazinājās par 27% un uz gada beigām sastādīja 428.5 milj. EUR, savukārt aktīvu apjoms samazinājās par 21% un 2016. gada 31. decembrī sastādīja 501.8 milj. EUR.

Bankas kredītportfelis 2016. gada 31. decembrī bija 134.5 miljoni EUR. Pārskata periodā klienti dzēsa saistības par summu 22.24 miljoni EUR, tajā pašā laikā Banka izsniedza jaunus kredītus 51.60 miljonu EUR apmērā un parakstīja līgumus par jaunu kredītu izsniegšanu 8.68 miljonu EUR apmērā.

Pašu kapitāla apjoms salīdzinot ar 2015.gadu palielinājās un uz 2016.gada beigām sastādīja 62.4 milj. EUR (2015.gada 31.decembrī – 45.7 milj. EUR).

Bankas kredītriska darījumu ģeogrāfiskais iedalījums darījumiem, kuri ir būtiski Bankas preciklisko kapitāla rezervju aprēķināšanai (tūkst. EUR)

Valsts	Sākotnējā riska darījuma vērtība pirms korekcijas pakāpēm	Specifiskās kredītriska korekcijas (uzkrājumiem)	Riska darījumu vērtība	Riska darījumu riska svērtā vērtība
Armēnija	1	0	1	1
Beļģija	20	0	20	20
Bulgārija	1 153	0	233	233
Šveice	33 347	0	33 347	6 670
Ķīna	7 643	0	4 655	1 602

Čehija	2	0	2	0
Vācija	7 504	585	2 919	3 103
Dānija	3 578	0	3 578	716
Dominika	454	0	454	0
Lielbritānija	1 762	0	1 759	1 748
Gruzija	7 761	0	7 761	7 761
Honkonga	1	0	1	1
Izraēla	8	0	5	5
Japāna	923	0	923	185
Latvija	266 336	16 830	242 343	67 958
Monako	240	0	132	132
Krievija	45 209	0	45 142	45 511
Turcija	1 378	0	1 378	1 378
Ukraina	60 214	17 786	40 519	22 796
ASV	960	0	960	960
Polija	171	0	171	34
Kopā	438 665	35 201	386 303	160 814

Atalgojuma politika

Atalgojuma politikas mērķis ir noteikt Bankas darbinieku atalgojuma pamatprincipus atbilstoši Bankas stratēģijai, Bankas darbības virzienam un riska profilam.

Bankas politika Atalgojuma jomā ir piesaistīt un noturēt labākos darbiniekus. Atalgojuma politika ir saistoša visiem Bankas darbiniekiem, kā arī Bankas pārstāvētajiem darbiniekiem Ukrainā, ciktāl tā nav pretrunā ar konkrētās valsts likumdošanas prasībām.

Bankas Padome nosaka un apstiprina Atalgojuma politikas pamatprincipus, atbild par Politikas ieviešanu un tās ievērošanas uzraudzību, savukārt Bankas Valde atbild par Atalgojuma pamatprincipu ievērošanu. Attiecībā uz riska profila amatiem Atalgojuma politikas uzdevums ir noteikt atalgojuma veidošanas sistēmu Bankā, kas:

- neveicinātu risku uzņemšanos virs Bankas risku stratēģijā noteiktā līmeņa
- neierobežotu Bankas spēju stiprināt savu kapitālu
- atbilstu ētikas standartiem, ilgtermiņa interesēm, kā arī veicinātu piesardzīgu un efektīvu risku pārvaldīšanu
- nebūtu pretrunā ar klientu vai ieguldītāju interešu aizsardzības principiem.

Atalgojuma struktūru veido 2 sastāvdaļas: pamatalga jeb Atalgojuma nemainīgā daļa un labumi. Atalgojuma nemainīgā daļa tiek noteikta individuāli katram darbiniekam, izvērtējot darbinieka kompetences un pieredzi, kā arī atbilstošajam amatam noteiktās pamatalgas intervāla robežas. Bankas valde ir tiesīga noteikt, kuros gadījumos ir pieļaujams, ka darbiniekiem Atalgojuma nemainīgā daļa tiek noteikta pārsniedzot atbilstošajam amatam noteiktā intervāla maksimālo robežu. Bankas labumu pakete veidota tā, lai motivētu darbiniekus kvalitatīvai darba pienākumu izpildei un ilgtermiņa sadarbībai.

Tabulās norādītas Bankā izmaksātā atalgojuma summas bez darba devēja valsts obligātās sociālās apdrošināšanas vai citu valstu nodokļu sistēmā esošām līdzīgām iemaksām. 2016.gadā netika izmaksāta atlīdzība par darba tiesisko attiecību uzsākšanu.

1. Tabula Informācija par darbinieku atalgojumu 2016. gadā (EUR)

	Padome	Valde	Ieguldījuma pakalpojumi	Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	Aktīvu pārvaldīšana	Korporatīvā atbalsta funkcija	Iekšējās kontroles funkcija	Pārējie darbības veidi
Darbinieku skaits gada beigās	5	5	1	9		155	6	13
Kopējais atalgojums EUR	184 481	432 059		184 118		2 771 380	187 150	124 732
Tajā skaitā: mainīgā atalgojuma daļa								

2. Tabula Informācija par Bankas riska profila ietekmējošiem darbiniekiem (EUR)

	Padome	Valde	Ieguldījuma pakalpojumi	Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	Aktīvu pārvaldīšana	Korporatīvā atbalsta funkcija	Iekšējās kontroles funkcija	Pārējie darbības veidi
Iestādes riska profila ietekmējošo darbinieku skaits gada beigās	5	5					3	
<i>tajā skaitā riska profila ietekmējošo darbinieku skaits augstākās vadības pozīcijās</i>							3	
Kopējā atalgojuma nemainīgā daļa	184 481	432 059					122 850	
<i>tajā skaitā nauda un citi maksāšanas līdzekļi</i>	184 481	432 059					122 850	
<i>tajā skaitā akcijas un ar tām saistītie instrumenti</i>								
<i>tajā skaitā citi instrumenti</i>								
Kopējā atalgojuma mainīgā daļa								
<i>tajā skaitā nauda un citi maksāšanas līdzekļi</i>								
<i>tajā skaitā akcijas un ar tām saistītie instrumenti</i>								
<i>tajā skaitā citi instrumenti</i>								
Kopējā atliktā atalgojuma mainīgā daļa, kas atlikta pārskata gadā								
<i>tajā skaitā atliktā daļa naudas un citu maksāšanas līdzekļu formā</i>								
<i>tajā skaitā atliktā daļa akciju un ar tām</i>								

	<i>saistīto instrumentu formā</i>								
	<i>tajā skaitā atliktā daļa citu instrumentu formā</i>								
	Kopējā neizmaksātā atliktā atalgojuma mainīgā daļa, kas piešķirta pirms pārskata gada								
	<i>tajā skaitā daļa, uz kuru iegūtas neatsaucamas daļas</i>								
	<i>tajā skaitā daļa, uz kuru nav iegūtas neatsaucamas daļas</i>								
	Kopējā pārskata gadā izmaksātā atliktā atalgojuma mainīgā daļa								
Atalgojuma mainīgās daļas korekcija	Pārskata gada laikā piemērotā atalgojuma mainīgās daļas korekcija, kas attiecināma uz iepriekšējos gados piešķirto atalgojuma mainīgo daļu								
Garantētā atalgojuma mainīgā daļa	Garantētās atalgojuma mainīgās daļas (sign-on payments) saņēmēju skaits								
	Garantētās atalgojuma mainīgās daļas (sign-on) apmērs								
Atlīdzība par darba tiesisko attiecību izbeigšanu	Darbinieku skaits, kas saņēmuši atlīdzību par darba tiesisko attiecību izbeigšanu								
	Pārskata gadā izmaksātās atlīdzības apmērs par darba tiesisko attiecību izbeigšanu								
	Lielākās atlīdzības par darba tiesisko attiecību izbeigšanu apmērs vienai personai								
Ar pensionēšanas saistītie labumi	Darbinieku skaits, kas saņem ar pensionēšanas saistītos labumus								
	Ar pensionēšanas saistīto labumu apmērs								

Ievērojot fizisko personu datu aizsardzības principus, informācija par darbinieku atalgojumu ieguldījumu pakalpojumu jomā nevar tikt publiskota.

